

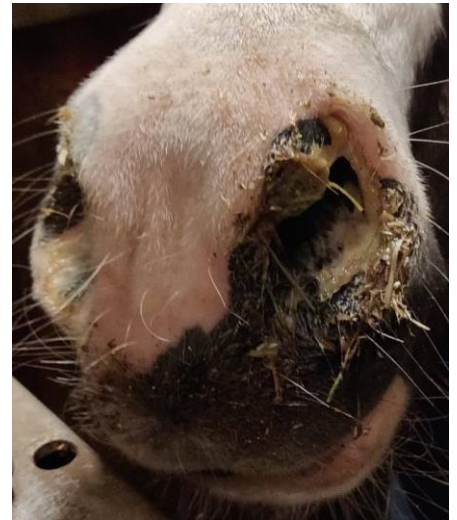
**Eläinlääkäri
Kimmo Lampinen**

APUA PÄÄNTAUTIA HORISONTISSA!!!

Pääntauti on Streptokokki-bakteerin (Strep. Equi) aiheuttama hevosten hengitystietulehdussairaus.

Se ei ole rutto, maailmanloppu tai luonnonmullistus, joka tulee ja vie kaiken mukanaan.

Se on vakava sairaus, joka aiheuttaa sekä sairastuneille hevosille runsaasti harmia ja omistajille paljon ylimääräistä huolta, työtä ja kustannuksia. Suurin osa hevosista toipuu taudista täysin ennalleen ja tallit joissa tautia on esiintynyt pääsevät taudista täysin eroon suunnitelmallisella työllä.

Pääntaudin oireena ovat kuume, sierainvuoto (räkää sieraimista) ja mahdollisesti suurentuneet imusolmukkeet leuan alla ja paiseiden puhkeaminen niistä. Uuden hevosen saadessa tartunnan ainakin kuume ja sierainvuoto ovat havaittavissa. Moni muukin sairaus voi aiheuttaa kuumetta ja sierainvuotoa mutta leuanaluspaiseita erittäin harvoin muut bakteerit

KUINKA ESTÄÄ PÄÄNTAUDIN TULO TALLIIN

Pääntautiepidemioiden syitä selvitetessä yleensä aina on kyse ollut siitä, että tautia sairastava tai kantava hevonen on siirretty uuteen talliin. Erittäin harvoin tauti on siirtynyt tallista toiseen mitenkään muuten. Eli pääntaudin tuloa talliin ei voi 100% estää mitenkään, jollei tallin ovet ole pysyvästi suljetut.

JOKAINEN TALLIIN TULEVA HEVONEN ON RISKI!

Aina ja joka kerta, mutta leviääkö mahdollinen tartunta tallissa useamman hevosen käsittäväksi epidemiaksi vai rajoittuuko se siihen tartunnan saaneeseen tallin tulleeseen uuteen yksilöön. Tämä on ainoastaan kiinni siitä, kuinka hyvät toimintatavat tallilla on tarttuvatauti mielessä. On täysin mahdollista ja kohtalaisen helppoakin estää taudin leviäminen epidemiaksi, kunhan asia huomioidaan ja noudatetaan aina ja joka kerta yksinkertaisia perusohjeita.

Pääntautibakteeri ei varsinaisesti leiju ilmassa. Se leviää rään ja paiseista valuvan mädän välityksellä. Eli toisen hevosen räkää pitää joutua toisen hevosen suuhun/sieraimiin. Se ei hyppää kentällä oireettomasta hevosesta toiseen eikä kisapaikalla kouluaidoista hevoseen. Tartunta vaatii, että kaksi hevosta on kiinteässä kontaktissa toisiinsa, tarhassa tai nuuskivat/nuolevat toisiaan karsinan kaltereiden läpi. Nuolevat peräkkäin samaa seinää kuljetusautossa. Syövät tai juovat yhteisistä juoma-astioista, ruokakupeista. Tai että joku hoitaja kantaa sitä sairaan hevosen räkää toisen hevosen ulottuville.

Pääntautibakteeri ei säily mitenkään loputtomasti hevosen ulkopuolella. Se tuhoutuu varsinkin kesällä hyvinkin nopeasti useimmilta kuivilta pinnoilta. Talviaikaan kylmässä ja ennen kaikkea kosteassa se säilyy pisimpään tartuntakykyisenä, uusimman tutkimuksen mukaan noin 5 viikkoa. (Durham et al Equine Vet J. 2018 Nov;50 (6):861-864)

MITEN TAUDIN LEVIÄMINEN ESTETÄÄN?

1. Ensinäkin oppimalla se ajatus, että jokainen uusi hevonen on mahdollinen taudinkantaja riippumatta siitä, mistä hevonen tulee. Siis jokainen!
2. Uudet hevoset on syytä pitää 3 viikkoa erillään tallin muista hevosista. Sinä aikana siitä seurataan mittaamalla lämpö päivittäin ja tarkkaillaan muita oireita yskää ja sierainvuotoa. Jos uusi hevonen on mahdollista pitää erillisessä osastossa niin hyvä, mutta tavallisessakin tallissa riittää jos estetään nenäkontakti naapurin kanssa (esim levytetään kalteriseinä tilapäisesti).
3. Uusi hevonen tarhataan yksin omassa tarhassa, jossa ei tarhata muita.
4. Tarhanaapurit eivät ole kosketusetäisyydellä.
5. Tarhahevosilla ei ole yhteisiä juoma- tai ruoka-astioita
6. Pidetään huolta siitä, että hevosen ruoka- ja juoma-astiat ovat puhtaita ja vain sen omassa käytössä. Samoin kuin tietysti riimut, suitset yms. hoitovälineet.
7. Jos hevosella esiintyy jotain kuumetta, sierainvuotoa tai muita oireita ensimmäisen 3 viikon aikana, niin hevonen tutkitaan ja tarvittavat näytteet otetaan.
8. Jos hevosella on vähänkään oireita, se hoidetaan viimeisenä ja erillisillä suojarusteilla (haalarit yms) ettei eritteitä siirretä seuraaviin hevosiin.

Näillä yksinkertaisilla toimilla pystytään estämään pääntaudin leviäminen talliyksikön sisällä käytännössä lähes 100%, jos sattuisi niin huono tuuri, että uusi hevonen olisikin tautinen. Epidemian laajuus on talliyksikön sisällä aina omissa käsissä.

Tautiin sairastuneet hevoset tulisi tutkia paranemisen jälkeen, jotta mahdolliset oireettomat kantajat saadaan selville. Uusista hevosista voidaan halutessa eristysaikana tutkia myös ns. oireeton kantajuus, jos asia epäilyttää ja/tai halutaan mahdollisimman suuri varmuus asiasta.

Koska hevosten sekä maan sisäinen että maiden välinen liikkuminen on nykyään erittäin vilkasta, emme tule todennäköisesti koskaan pääsemään pääntaudista kokonaan eroon. Sitä tulee aina olemaan. Taudin oireiden tunnistaminen joissain tapauksissa on vaikeaa ja sitä on hankalaa erottaa muista lievemmistä hengitystietäudeista. Tuskin kukaan haluaa tautia tietoisesti levittää, mutta aina ei edes eläinlääkäri osaa alkuvaiheessa epäillä että kyseessä on pääntauti.